

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1930. Štev. 3.

Posamezna štev. 2 Din.

Dr. J. P.

Tesar v Nazaretu.

Nad goro Tabor in skalnatimi vrhovi ob Genezareškem jezeru je žarela jutranja zarja. Daleč na severu je blestel sneženi Hermon v prvih solnčnih žarkih. Morje na daljnem zapadu in tiha Esdrelonska dolina tik pod mestecem sta se pravkar prebujala iz nočnega sna. Na pobočju hriba je viselo pozabljeno, tiho mestece Nazaret in zardevalo v prvem jutranjem svitu. Prve žene so se odtrgale izza hiš in odhajale navzdol k studencu po vodo.

V preprosti hišici sredi mesteca so bili že pokoncu. Gospodar, gospodinja in otrok-edinec so se zbrali pod sedmerim svečnikom v družinski sobi in molili, kakor jih je učil voditelj njihovega naroda še v puščavi. »Šema! — Poslušaj, Izrael! Gospod, naš Bog, je edini Gospod! Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje moči... Te besede naj bodo v tvojem srcu in premišluj jih, ko sediš v svoji hiši, ko hodiš po potu, ko ležeš in ko vstaneš.« To je bilo prvo opravilo — zveza z Gospodom.

In niso še odpeli petelini po mestecu, niso še obsijali prvi solnčni žarki vrha nad mestom, že je zapela žaga, v domači delavnici, že se je oglasilo kladivo, ki je padalo na okovan rog težkega dleta. Zdajzdaj je zacvilil lesen vijak pri stružniku, zabrnal tram, zaropotala deska ali pozvenkal žebelj, ki je padel na tla.

Hodili so mimo ljudje na polje, na pašnik, do sode — pa se niso zmenili za tesarja. Kdo bi jim pač razodel njegovo skrivnost? Tam je stal v delavnici krepek, zagorel mož, roke so bile raskave, trde, nerodne od dela, obraz je govoril o prestanih naporih, iz oči je gledala ljubezniva resnost in topla, modra skrb. V njih se zrcali globoka, bogata duša. Spoštovanje te obide pred tem možem, a tudi vzljubiš ga obenem. Kaj živi za temi očmi, kako srce bije pod to tesarsko delavsko obleko?

Zdaj so njegove misli pri delu, zdaj zopet pri družini, zdaj se mudijo zopet gori v mestni sinagogi-molivnici, kamor so zahajali nazarenčani vsako soboto in večkrat tudi med tednom poslušat postavbo in preroke, molit za prihod Odrešenika in prosit zase in svoj narod Izrael. Zdaj so šle misli zopet v duhu na romarsko pot čez Galilejo, Samarijo v Jeruzalem k praznikom, ostale so v svetem templu in se zopet vrstile. In če so srečale spotoma bridkost in težavo, niso postale žalostne, le vzdih k Bogu se je zbudil globoko v srcu, ustne so pa molčale in obraz je ostal pravtako resno-veder kakor prej.

A ni bilo časa veliko razmišljati. Delo je bilo trdo, naporno in utrudljivo. Često je že v zgodnjih jutranjih urah orosil znoj tesarjevo čelo. Po meščanskih družinah v Tiberiji, Cezareji Filipovi so se komaj dvignili iz pernic in preprog, ko si je tesar že ponovno obrisal znojno čelo.

Ko je solnce prehodilo pol neba, je odšel utrujeni obrtnik nazaj k družini. Jedli so skromno, potem se odahnil na terasi nad hišo. Često je vzel Jožef sveženj listov

in čital božjo knjigo sv. pisma; včasih pa je brala njegova žena, on pa je utrujen naslonil glavo na blazino in poslušal, dokler ni prišel spet čas, da se vrne v delavnico. Zvečer so zopet molili »Šema« pred svečnikom in potem odšli uživati zasluženi nočni pokoj.

To je bilo tedaj, ko so se dopolnili časi in nas je Bog učil z zgledi svoje Svete družine. In ko je stoletja pozneje v težkih časih Cerkev razmišljala to nazarensko tihožitje, se je začudile nad to skrito, nepoznano srečo in vzklíknila: Jožef, zgled delavcev, prosi za nas!...

Pa v letu 1930? Je še tako? Poglejmo sami sebe! Pa primerjajmo! Potem bomo vedeli, zakaj nismo srečni, pa tudi znali, kako dolgo ne bo prave sreče v naše delavske družine.

Vsak bi se rad preril naprej, v boljši stan. V mestu, misli vsak, je lepo življenje. Ta bi bil rad to ali ono, pa mu je usoda prisodila delavski stan, za hlapca, deklo, strojarja, čevljarja ali karkoli mora biti. Pa je nevoljen, nezadovoljen, jezen nase in na to krivično življenje, kakor si misli. Tako si sam jemlje veselje, gleda svoj poklic le s črnimi očmi in dela vse z nevoljo. — Tesar iz Nazareta je bil iz kraljevega rodu, pa je opravljal slabo spoštovano obrt in še to v pozabljenem kotu svoje domovine, kateri je nekdanj njegov praded kraljeval. Ni se pritoževal nad krivično usodo, vedel je namreč, da vodi vse do zadnje pičice ljubezniva očetovska previdnost, ki postavi vsakogar tja, kamor je zanj najbolje. Vedel je da kar Bog stori, vse prav stori.

Radi se pritožujemo, da je naše delo najtežje, sami sebe najbolj pomilujemo. Zopet krivično, si mislimo. »Zakaj ravno meni daje Bog take težave, da sem najbolj nesrečno bitje na zemlji.« — Tesariti je pač težko delo, težje ko marsikatera druga obrt. Pa to še niso bile vse težave nazarenskega tesarja! Kar nakrat mora v Betlehem z ženo vred, tam zopet ne dobi stanovanja, ponoči mora rešiti otroka iz življenske nevarnosti, bežati mora na tri tedne dolgo pot v pomanjkanju in neprestani nevarnosti. Potem se spet seli v daljni Nazaret. Čez nekaj let se mu v velikem Jeruzalemu zgubi njegov dvanajstletni rejenc. Ali niso to vsi mogoči križi uboge družine: trdo delo, pomanjkanje, preganjanje, odpoved stanovanja, potikanje po tujini, potovanje brez sredstev, pa še križi z otroci. Bog je hotel, da je bilo tako, zato da bi nas naučil srečnega družinskega življenja kljub vsem bremenom te solzne doline in hudobnega sveta.

Priznajmo si tudi to: Često nas je sram telesnega dela. Intelligent smatra za nečastno prijeti za orodje, celo svojega vrta se ne dotakne. Kakor stari pogani! Kje so še časi, ko bo vsak z veseljem prijel za vsako delo, tovarniški delavec tudi za koso in kramp, če je brezposeln, izučen, a brezposeln obrtnik za samokolnico in lopato, reducirani uradnik za delo pisarjev ali skladiščnikov, dijak tudi za delo v hlevu in na polju, intelligent za telesno delo, ki ga je treba opraviti na domu. — Kajti tesar je nazarenski tesar, rad te al, pa je bil vendar plemiške krvi, kraljevske rodovine.

Pa nedelja? Dom ne diši, pač pa vino, harmonika, zabava — to je naš praznik. Da bi ostali v krogu svoje družine — čemu, si mislimo, saj se čez teden dovolj pokorimo doma. Seveda, ko pa si sreče in družinskega veselja ne znamo ustvariti. Po sili zapiramo duri vsemu, kar bi nam prišlo. — V Nazaretu so živeli doma, ker je bilo dobro v lastni hiši, ker jih je vezala potrpežljiva ljubezen med seboj. Drugi ljudje niso vedeli za to tiho družinsko srečo, vedel je pa Oče nad njimi.

Ljudje, pojdemo se učiti k tesarju v Nazaret!

Delavec in krščanstvo.

Nekoč sva se skupaj vozila z nekim tovarnarjem. V pogovoru sva prišla tudi na delavsko vprašanje. Pa mi pravi ta gospod sledeče: »Najbolj žalostno je danes to, da danes razne socialistične skupine jemljejo delavcu vero. Edina opora, ki jo ima še delavec, je njegova vera. Če ni v družbi krščanstva, potem nosi najtežje posledice delavski stan, če delavec nima vere in ne verskega življenja, potem je oropan edine tolažbe na svetu. Za to je največji zločin to, da nekateri ropajo delavcu vero.«

Tako je sodil kapitalist, ki celo ni bil naše vere. In prav je sodil.

Če kapitalist, bogataš, ki ima vse naslade življenja, izgubi vero in pogubi svojo dušo v večno pogubljenje, se more vsaj tolažiti s tem, da je na tem svetu vžil nekaj dobrih, sreče, veselja. Če pa ubogemu trpinu izropajo vero iz srca, potem je tak revež dvakrat nesrečen: Tu in še v večnosti! Za to je v resnici to največji zločin nad človeštvom, ko v moderni dobi gotove skupine in organizacije naravnost izpodkopujejo vero in versko življenje med delavstvom.

Krščanska vera daje ravno delavskemu stanu ono čast in dostojanstvo, ki mu gre v človeški družbi.

Po krščanskih načelih smo vsi stanovi udje ene velike človeške družine. In kakor so udje enega telesa tesno med seboj združeni in vsi potrebni za življenje, tako so tudi v človeškem rodu razni stanovi tesno navezani eden na drugega, vsi so potrebni in vsi — častni.

Šele krščanstvo jo prineslo delu in delavnemu stanu tisto čast, ki mu gre. Paganom se je ročno delo zdelo sramotno. Opravljali so ga le sužnji, ki so bili zaničevani, ki so jih prodajali kakor živino, ki niso imeli nikake pravice.

Krščanstvo uči, da smo vsi ljudje pred Bogom kot ljudje enaki, da smo vsi bratje v Bogu-Stvarniku, da se moramo ljubiti med seboj, kakor otroci enega očeta. Če je v tej ljubezni kaka izjema, je samo ta, da smo dolžni one bolj ljubiti, ki so ljubezni bolj potrebni.

Naš Gospod Jezus Kristus je delavni stan posvetil in mu dal še posebno odliko s tem, da je prišel na svet v delavski družini, da je sam bil ubog delavec, da si je za rednika izbral revnega delavca. Saj so se ravno Judje nad tem pohujševali in ga ravno radi tega niso hoteli priznati za Odrešenika, ker jim je bil njegov delavski rod v spodtiko.

Ko si je krščanstvo osvojilo človeško družbo, je vse javno in privatno življenje urejevala pravica in ljubezen. Gospodarji so puščali na svobodo sužnje, ki so dobili iste pravice pred cerkvijo in državo z drugimi stanovi. Svojim sužnjem so krščanski gospodarji dali svobodo, a omogočili so jim pa tudi lastno eksistenco. Ker so pa kristjani s svojimi sužnji ravnali kakor s svojimi brati, se je neredko zgodilo, da krščanski sužnji niso hoteli več od svojega gospodarja; ostali so še nadalje v njegovi hiši kot svobodni služabniki.

Le živo krščanstvo prinaša delavskemu stanu pravico v človeški družbi, le krščanstvo ustvarja v družbi take pogoje, da delavec ni suženj, ampak brat podjetniku, kapitalistu.

Ko je začelo v Evropi pešati krščansko mišljenje, ko je zavladal gospodarski liberalizem, je zrastel z njim kapitalizem, to je izžemanje delavskega stanu.

Če govorimo o kapitalizmu, ne mislimo s tem denarja bogastva, kapitala kot takega. Ta je lahko v korist človeški družbi ali pa v škodo. Kapitalizem imenujemo onega duha, ki se ne briga ne za človeško pravico, ne za krščansko ljubezen, ampak mu je denar božji, za katerega da vse, tepta človeške pravice in kateremu na ljubo zatira celo svojega brata človeka. Kapitalizem je duh, ki izrablja človeka za to, da se nekaterim kopiči bogastvo. Kapitalizem je duh, je sistem v gospodarstvu narodov, ki z izmозgavanjem delavnih slojev kopiči bogastvo le nekaterim.

Kapitalist v slabem pomenu torej še ni vsak bogatin, še ni vsak tovarnar ali podjetnik. Kapitalist v slabem pomenu besede je le oni, ki svoj kapital izrablja v škodo človeški družbi, ki svoje delavstvo izkorišča za to, da se sam bogati. To je po katoliških načelih vnebovpajoč greh!

In ta kapitalizem, ki se ne ozira na človeške pravice in ne na krščansko ljubezen, ki izrablja človeka na ljubo množenja kapitala, je v Evropi zrastel, ko je v gospodarskih krogih opešalo krščanstvo in se razširil gospodarski liberalizem.

Krščanstvo uči, da ne sme nihče svojega premoženja izrabljati v škodo človeštvu, da je premoženje od Boga dano, da ga uporablja po božjih zakonih: Bogu v čast, sebi in bližnjemu v korist. Liberalizem pa je začel učiti, da je človek popolnoma prost, da ni nikomur nič odgovoren za to, kako upravlja svoje premoženje, da je kapital svoboden, da dela lahko kar hoče v svojo korist. »Kaj mene briga, kako bodo živeli drugi, da sem le jaz sit, da sem le jaz bogat, da se le meni dobro godi«. Tako govori gospodarski liberalizem. In to načelo je rodilo kapitalizem v slabem pomenu besede, oni kapitalizem, ki gradi milijarde, največje bogastvo poedincu na račun človeške družbe, na račun bednih in izkoriščanih. Le v oni družbi, le v oni dobi in le v oni državi se more razpasti kapitalizem v slabem pomenu besede, kjer ni več živega krščanstva in tudi ne več pravega umevanja za krščansko pravičnost in ljubezen.

Če bi govorili že samo iz stališča tuzemskih dobrin, moramo reči, da je delavski stan oni, ki je najbolj prizadet pri tem, ali je v človeški družbi krščansko mišljenje in življenje ali ne. Delavski stanovi najbolj trpe v oni družbi, kjer je opešalo krščanstvo. Zato so ravno delavski stanovi že v svojem lastnem interesu poklicani, da se bore za to, da vlada v človeški družbi krščanski nazor.

Krščanstvo pa daje delavskemu stanu edino tolažbo v dneh trpljenja in skrbi za vsakdanji obstanek.

Krščanstvo predvsem kaže vsakemu človeku, da tostransko življenje ni samo sebi namen, da je to le priprava na večnost, ki bo srečna ali nesrečna, kakor pač kdo živi na tem svetu. Delo, trpljenje v tem življenju ima za vernega kristjana velik pomen, saj ve, da mu bo vse to služilo v večno srečo, če vse nosi iz ljubezni do Boga. Trpljenje vernega človeka ni brezupno, onim, ki so popolnoma prežeti s krščanstvom, je trpljenje; vir sreče srca že tu na zemlji. Čim več so svetniki trpeli, tem večje je bilo njih veselje. To je velika skrivnost krščanstva, da iz nesreče tega sveta, iz trpljenja v tej solzni dolini ustvarja največjo srečo že tu, še bolj pa v večnosti. Zveličar ne blagruje bogatinov, ne milijarderjev, ne veleposestnikov, ampak uboge v duhu, preganjane, trpeče, ker s trpljenjem, z revščino, s prenašanjem krivice služijo nebeško kraljestvo, večno srečo, radi katere jih bodo enkrat blagrovali vsi rodovi zemlje. In to upanje na boljšo bodočnost, na večno srečo ustvarja v revnih družinah tiho srečo ubogih v duhu, ki so neredko srčno bolj srečni, kakor največji bogatin.

Če pa delavec izgubi vero, je pač najbednejše bitje na zemlji. Gara in trpi, pa ne ve zakaj; živi življenje bedne pare, ki jo priganja bič in sila k delu, od katerega sama nima nobene koristi.

Krščanstvo tako ustvarja v človeški družbi vse pogoje za srečno življenje tudi delavnim stanovom; krščanstvo uči pravičnost in ljubezen, ki je podlaga socialne sreče; krščanstvo nudi pa tudi najbednejšemu človeku veselo upanje v

popolno srečo, ki jo je obljubil naš Gospod vsem, ki hodijo za njim in nosijo svoj križ na svojih ramah. In to upanje daje človeku moč, da prenaša vročino dela, da je v potu svojega obraza svoj kruh z veseljem zaupanjem v boljše, neskončno srečno življenje.

Če delavec vse to premisli, potem je jasno, da mora biti predvsem on apostol krščanske vere, apostol evangelija revnih, potem mora predvsem delavstvo gledati na to, da posveti vse svoje sile temu idealu, da bo v človeški družbi zavladal evangelij pravice in ljubezni.

Pravica delavca.

Škof Sagot du Vauroux iz Agen-a je imel v svoji katedrali nagovor na železničarje. Pri tej priliki je poudarjal sledeče: „Poglavitna temelja vsake socialne reforme sta: pravičnost in ljubezen. Katoliška cerkev pozdravlja vsako dobrodelno napravo, ki jo izvrše industrijski podjetniki v raznih krajih. Toda ne boji se pa tudi priznati, da vsa ta sredstva danes ne zadostujejo. Delavski svet zahteva danes več, kar mu bomo morali dati. Delavcem je treba zavarovati in zagotoviti njihove pravice. Te pravice so mnogoštevne in važne: Pravica, da se z delavcem ne ravna, kakor z orodjem ali z bitjem nižje vrste, ampak kakor z inteligentnim bitjem in svobodno osebnostjo. Pravica do plače, ki zadostuje za vzgojo več otrok. Pravica vsaj do onega blagostanja, ki je potrebno za človeka vredno življenje. Pravica, da si more z varčnostjo tudi toliko prihraniti, da si more pridobiti tudi kaj lastnine. Pravica do nedeljskega počitka, ki je potrebna, da more delavec zadostiti svoji krščanski dolžnosti in da more osvežiti svoje telesne moči. Cerkev potrjuje upravičenost teh zahtev.“

Pravica delodajalca.

V sedanjosti dobi vlada pogosto v človeški družbi demagoštvo, ki bi ga lahko imenovali nekako prilizovanje masam s praznimi in neresnimi načrti in obljubami, s hujškanjem proti vsem, ki kaj imajo in zidanjem zlatih gradov v oblakih, ki jih ne bo mogoče nikdar ustvariti. Demagogi ali zapeljivci ljudstva kaj radi govore samo o pravicah, ki jih neredko tudi pretiravajo, nikdar pa ne o dolžnosti. Katoliška cerkev se pa nikdar ne ponižuje do hujšakaškega stališča in ima toliko moralne sile, da oznanjuje pravice, pa tudi dolžnosti, čeprav včasih to ni gotovim slojem prijetno. Delavski stanovi imajo svoje pravice, pa tudi svoje dolžnosti! Delodajalci imajo svoje dolžnosti napram delavcu, imajo pa tudi svoje pravice, ki jih morajo delavci spoštovati.

Katere so pravice delodajalcev?

Pravica, zahtevati od svojih uslužbencev zvestobo. Neredko se danes po pravici pritožujejo delodajalci, da njih uslužbenci niso zvesti, da delajo le takrat, kadar jih kdo nadzira, da ne varujejo gospodarjeve lastnine.

Delodajalec ima pravico terjati od uslužbenca pokorščino, v kolikor se tiče njegove službe, pridnost in skrbnost v delu. Zahtevati večje plačilo, kakor je vredno delo, je pač greh, kakor je greh pritrgati delavcu pri zasluženih plačih.

Delodajalec ima pravico terjati od delavca, od svojega uslužbenca spoštovanje. Moderna doba je razdrila tisto družinsko razmerje, ki je vladalo v onih dobah, ko je človeško družbo prekvalelo krščanstvo. Takrat je smatral podjetnik ali gospodar svojega uslužbenca za člana svoje družine in uslužbenci so v svojem gospodarju gledali svojega očeta in so ga tako tudi imenovali. To je pravo razmerje, ki bi moralo vladati med delodajalcem in delavcem: razmerje družinskega poglavarja napram družinskemu članu. To družinsko razmerje urejuje krščanska pravičnost in medsebojna ljubezen in sad teh dveh je medsebojno spoštovanje. Kakor podjetnik ne sme zaničevati svojega delavca, tako tudi delavec ne sme grditi svojega gospodarja.

Postna zapoved.

Za našo škofijo velja sledeča postna zapoved:

I.

1. Zapoved o zdržnosti zahteva edinole zdržnost od mesa in mesne juhe. Torej je vse dni zdržnosti dovoljeno rabiti katerokoli živalsko maščobo.

2. Zapoved o postu dovoljuje samo enkratni obed na dan; vendar pa sme vsakdo kaj malega zaužiti tudi jutraj in zvečer, kakor je v dotičnem kraju navada. Dovoljeno je tudi pri istem obedu uživati meso in ribe. Glavni obed se sme preložiti od opoldne na večer.

3. Zapoved o zdržnosti veže vse vernike od izpolnjenega enoindvajsetega do začetega šestdesetega leta.

II.

Katere dni v letu je zapovedana samo zdržnost, katere zdržnost in post, katere samo post? Odgovor:

1. Zdržnost od mesa je zapovedana vse petke celega leta.

2. Zdržnost od mesa in post sta zapovedana:

a) na pepelnično sredo;

b) ob petkih štiridesetdnevnega posta;

c) ob kvatrnih petkih;

d) v soboto pred binkošti, na dan pred praznikom Marijinega vnebovzetja, na dan pred praznikom Vseh svetnikov (31. oktobra) in pred božičem (24. decembra).

3. Samo post je zapovedan vse druge dni štiridesetdnevnega posta, ob kvatrnih sredah in kvatrnih sobotah. Vse te dni, ob katerih je zapovedan samo post, je vsem vernikom dovoljeno uživati mesne jedi tudi pri večerji. Tisti pa, ki niso dolžni postiti se, smejo te dni uživati mesne jedi vselej, kadar kaj jedo.

4. Zapoved o zdržnosti in postu ne veže ob nedeljah štiridesetdnevnega posta, ob zapovedanih praznikih in tudi ne ob odpravljenih praznikih, ki jih v naši škofiji še praznujemo.

Na veliko soboto preneha opoldne zapoved o zdržnosti in postu.

Na dan pred božičem pa zapoved o postu in zdržnosti preneha pri večerji.

5. Od zapovedi zdržnosti in posta so izvzeti:

a) verniki v tistih krajih, v katerih je sejum;

b) vse postne dni v letu, razen dneva pred božičem in velikega petka: vojaki, orožniki in finančni stražniki ter njihove družine.

Od zapovedi same zdržnosti so vse postne dni v letu, razen dneva pred božičem in velikega petka, oproščeni: delavci v rudokopih in tovarnah in njih družine; sprevodniki po železnicah in potniki, ki morajo jesti v železniških gostilnah; uslužbenci in potniki na ladjah, kadar morajo na ladjah obedovati; vsi, ki so z družino in postrežniki v zdraviliščih; vsi, ki so po okolnostih primorani jesti v javnih gostilnah, in oni, ki so od drugih odvisni, pa si ne morejo oskrbeti postnih jedi; oni, ki žive po kaznilnicah, namreč kaznjenci, pazniki in drugi uslužbenci. Vse one, ki se bodo olajšav posluževali, opominja škof v zmislu papeževega pisma, naj bi olajšavo posta nadomestili z dobrimi deli, zlasti z miloščino za reveže.

III.

Posameznim osebam ali rodbinam more po cerkvenem pravu (kan. 1245) iz pravega vzroka tudi njih župnik podeliti spregled od postne zapovedi. Pooblaščen so pa tudi spovedniki, da imajo isto pravico kakor župniki, toda samo pri spovedi.

Iz posebnih od Cerkve priznanih razlogov so od samega posta izvzeti:

a) bolniki in okrevajoči ter telesno slabotni, katere bi radi posta precej bolela glava ali bi imeli omotico;

b) matere pred porodom in po porodu, naj so tudi telesno zdrave in močne;

c) ubožci, ki živež beračijo ali imajo sploh nezadostno hrano;

d) delavci, ki morajo opravljati težka telesna dela, n. pr. kmetovalci, mizarji, kovači, zidarji, tkalci, kamnoseki, čevljarji itd., vsi ti so od postne postave izvzeti, čeprav so trdnega telesnega zdravja;

e) oni, ki morajo opravljati naporno dušno delo, n. pr. učitelji na osnovnih šolah; profesorji, če se morajo za predavanja naporno pripravljati, ali če morajo po štiri in več ur na dan učiti; dijaki, ki so večji del dneva v šoli in se resno bavijo z učenjem; misijonarji ob času misijonov.

Pojasnila k postni postavi.

Ob petkih se sme zabeliti z vsako maščobo, tudi s svinjsko mastjo in slanino.

Kmetje in obrtniki in vsi, ki opravljajo težka dela, se ob postnih dneh niso dolžni postiti, to je ti se smejo večkrat na dan do sitega najesti, nimajo pa pravice jesti mesa ob dneh, ko je vživanje mesa prepovedano. Nekatere kmečke gospodinje imajo to napačno mnenje, da smejo takrat svojim ljudem kuhati ob petkih meso, ko družina opravlja težko delo, ko gredo n. pr. v gozd, ko kosijo, ko lomijo kamenje itd. Mesa taki delavci, ki niso v tovarni, ne smejo jesti ob petkih in ob takih dneh, ko je zapovedana zdržnost od mesa, pač se smejo večkrat na dan do sitega najesti toda s postnimi jedili. Ob navadnih dneh 40 dnevnega posta, razen ob petkih, pa smejo kmetijski in obrtni delavci jesti meso tudi dopoldan in popoldan večkrat. Ob petkih v postu se smejo večkrat na dan do sitega najesti, ne smejo pa vživati mesnih jedil.

Otroci do 7. leta smejo vsak petek jesti meso. Starčki pa nimajo vsled starosti pravice vživati mesnih jedi ob petkih. Le v slučaju bolezni, ali če delajo v tovarni, ali so morda vsled kakega drugega vzroka oproščeni zdržnosti, smejo ob petkih vživati mesne jedi.

Če ima gospodar v družini pravico vživati mesne jedi v petek, sme potem tudi vsa družina ob petkih jesti mesne jedi.

V Kranju imamo vsak prvi ponedeljek v mesecu semenj, poleg tega pa še vsak ponedeljek takozvani tržni dan. Vsled pojasnila od škofijskega ordinariata se smatrajo kranjski tržni dnevi od ponedeljkih kot sejmski dnevi, kolikor se tiče posta. Tako ob ponedeljkih v Kranju ni nikakega posta ob postnem času.

Zgled sv. Stanislava.

Starši sv. Stanislava Kostke so pogosto povabili razne odlične goste k šumnim domačim zabavam. Ti plemeniti gostje pa niso bili vedno tudi plemeniti v svojem vedenju in govorjenju. Pogosto so postajali v svojih šalah robati in surovi. Slišale so se dostikrat besede, ki so žalile sramežljivost. Take robotosti ali surovosti so bile prava muka za Stankovo nedolžno srce. Deček je ob takih prilikah, kakor nam sporočajo sorodniki od silne zadrege časih kar prebledel ali zardel ali oči povesil, da, časih se celo onesvestil. Ako je oče pravočasno zapazil sinovo silno zadrego, je napol v šali napol zares prosil goste, naj nehajo s takimi pogovori.

Brat Pavel je kasneje pripovedoval to le: »Ko so pri skupni mizi obedovali in se je primerilo, da je začel kdo izmed gostov prostaško govoriti, kakor imajo to prostaško navado slabo vzgojeni ljudje, tedaj je dvignil moj brat oči proti nebu, zgubil zavest in omahnil. Lahko bi se bil pri padcu poškodoval, ako ne bi bili skrbno nanj pazili in mu priskočili na pomoč.»

Kaj pravijo pagani o plesu.

Rimski konzul Lucij Murena je bil zatožen, da je plesal in se je moral radi tega zagovarjati pred sodiščem. Tako je postopala paganska rimska država, da je tirala svojega prvega uradnika pred sodišče radi plesa! Mureno je zagovarjal veliki rimski govornik in filozof Cicero. V svojem zagovoru navaja Cicero sledeče: »Kaj takega, da gre plesat celo konzul, se more razložiti le s tem, da navajamo razuzdanosti, katerim se je prej udajal, predno je prišel tako daleč, da je začel tudi plesati. Kajti nihče ne pleše, niti sam, niti pri kaki svečanosti, če ni vsaj pijan ali pa norec. Ples je posledica vseh razuzdanosti in vsebuje vse druge.« (Cic. de Mur.).

Demosten, največji grški govornik, je skušal ljudi iz spremstva macedonskega kralja Filipa s tem osmešiti in osovražiti, da jih je obdolžil, da so javno plesali.

Če so hoteli v Rimu označiti kako nemoralno žensko, so govorili, da pleše lepše, kakor se spodobi za dostojno žensko.

Ovid, rimski pesnik, ki je bil sam zelo razuzdan, imenuje plesne lokale kraje, kjer se uničuje sramežljivost, kjer se rode nesramni grehi.

Rimski senat je za časa cesarja Tiberija izgnal iz Rima vse plesalce. Cesar Domicijan je izključil iz senata celo nekatere senatorje, ki so se udajali plesu.

Župnija Kranj.

Oznanila za marc.

2. Pustna nedelja. Pričetek 40 urne pobožnosti. Sv. maša ob navadni uri, ob 6. je pridiga, nato blagoslov z Najsvetejšim, ki ostane nato izpostavljeno do 6. ure zvečer. Ob 10. uri peta sv. maša. Pop. ob 3. pridiga in litanije presv. Srca Jezusovega.

Prva nedelja v mesecu, ob 6. skupno sv. obhajilo za fante in moške, ki imajo v soboto prej in v nedeljo pri vseh spovednicah prednost.

Odpustki za štiridesetno pobožnost: Popoln odpustek dobe oni, ki prejmejo sv. zakramente, obiščejo Sv. R. T., ko je izpostavljeno in molijo v papežev namen. Za vsak obisk Sv. R. T. pa se more sprejeti 10 let in 10 kvadragen odpustkov, kdor ima kesanje in vsaj voljo spovedati se. Te dni se mnogo žali božje Srce Jezusovo, prihajajte v obilnem številu molit Najsvetejše in k sv. zakramentom.

Uro molitve naj opravijo v nedeljo od 2. do 3. ure moške in mladeniči, vabimo k tej uri molitve tudi gimnazijske dijake, moli se 1. ura. Od 4. do 5. žene, od 5. do 6. ure dekleta.

3. Ponedeljek v 40 urnem češčenju. Ob 6. se izpostavi Najsvetejše, ki ostane izpostavljeno do 6. ure zvečer. Sv. maše so ob 6., 7., 8., 9. in 10. Uro molitve in sicer 8. uro naj molijo: od 11. do 12. dop. III. red, od 12. do 1. pop. naši zavodi, od 2. do 3. dekleta, od 4. do 5. šolska mladina, od 5. do 6. žene in moške. Ob 3. je pridiga in litanije presv. Srca Jezusovega.

4. Pustni torek. Sv. maše ob 6., 7., 8. in 9. Ob 9. pridiga in peta sv. maša. Uro molitve naj molijo od 11. do 12. ure dop. III. red, od 12. do 1. zavodi in sosedje, od 2. do 3. dekleta, od 3. do 4. žene. Ob 4. uri so slovesne litanije in zahvalna pesem in sklep 40 urne pobožnosti. Ob 11. uri ponoči naznani veliki zvon pri župni cerkvi pričetek 40 dnevnega posta.

5. Pepelnična sredo, ob 8. blagoslov pepela in na to sv. maša.

Čas za prejem velikonočnega sv. obhajila se prične s pepelnično sredo in neha na praznik sv. Trojice, prvo nedeljo po binkošti.

Sv. križev pot z litanijami presv. Srca Jezusovega se opravlja v postu vsak petek zv. ob 6. uri.

7. **Prvi petek** v mesecu, ob 6. uri maša z blagoslovom.

9. **Prva postna nedelja**, služba božja po navadi.

12. **Kvaterni sredo**, na Hujah mrtvaško opravilo.

14. **Kvaterni petek**, 15. **Kvaterni sobota**.

16. **II. postna nedelja**. Pričetek tridnevne na čast sv. Jožefu. Ura molitve za moše in mladeniče. 17. in 18. zvečer litanije sv. Jožefa.

19. **Sv. Jožef**, zapovedan praznik, ob 6. sv. maša z blagoslovom, ob 10. na Hujah z darovanjem za cerkev. Popoldan so ob 2. v župni cerkvi litanije sv. Jožefa, ob 3. pa na Hujah pete litanije M. B. z darovanjem za cerkev.

23. **III. ned. v postu**, služba božja po navadi.

25. **Marijino Oznanenje**, nezapovedan praznik, ob 6. in 10. sv. maša z blagoslovom, ob 10. peta sv. maša.

30. **IV. postna ned.** Služba božja po navadi. Pop. ura molitve za žene.

Dekliška Marijina družba: Shod 23. marca, skupno sv. obhajilo 30. marca.

Ženska Marijina družba: Shod 2., materinski dan 25. marca.

III. red. Shod 23. marca, vesoljna odveza vselej po 6. sv. maši: 7. prvi petek, 19., in 25. marca.

Marijin vrtec. Za deklice shod 2. marca, za dečke in deklice skupno 9. marca, samo za dečke 16., za deklice 23., za oboje skupno 30. marca.

Razno.

Kupujte in berite sv. pismo! Zdaj smo dobili moderno prestavo knjige vseh knjig. Težko smo je čakali. Zdaj zopet lahko beremo v lepem, klasičnem slovenskem jeziku tisto čudno modrost, ki jo je mogel napisati le Bog sam. Človeku, ki še ni bral sv. pisma, se odkrije tu kakor nov svet. Evangeliji slikajo našega Gospoda tako nazorno, da ga vidimo pred seboj, tu se nam postava Odrešenikova tako približa in res prikupi, verske resnice se nam zazde enostavne, jasne, naša vera sama po sebi postane trdna, sama ob sebi umevna. Pri drugih narodih je priročna izdaja sv. pisma stalni spremljevalec vseh resnih inteligentov in vse dobre mladine. Pri nas bi tudi morala imeti vsaka družina sv. pismo. Zato vsem to novo izdajo toplo priporočamo. Zlasti inteligenca naj bi brala več recimo sv. Pavla. Berite njegova pisma res kot pisma — kakor da jih piše tvoj prijatelj — Bog sam po služabniku Pavlu!

Če se danes ponuja toliko knjig, moramo izbirati izmed njih le dobre. Zakaj pa ne bi brali predvsem najboljše med dobrimi, to je sv. pisma! Zato kupite okusno novo izdajo sv. pisma nove zaveze in jo berite! Dobite jo vedno v Iliriji.

Popravi: V zadnji številki Kranjskega zvona je tiskarski škrat pokvaril številke pri računih župne cerkve in sicer je primankljaj iz leta 1928. prenesel na leto 1929. Primankljaj za leto 1929. znaša Din 120.38, iz leta 1928. pa Din 29.575.25; tako znaša končni primankljaj iz obeh let Din 29.695.93.

Tiskarski škrat. Večkrat se vrinejo v Kranjski zvon neprijetne tiskarske napake. Naj nam čitatelji in slovničarji to odpustite! Pri obilem delu se pri korekturi lahko pripeti, da se prezre kaka napaka.

† **Ivan Lavrenčič**, č. kanonik in dekan v Kamniku, je umrl dne 3. februarja v Kamniku. Pokojni je služboval v Kranju kot kaplan od leta 1890 do 1892. Prvič je krstil v Kranju 23. avgusta 1890. in zadnjič 25. aprila 1892. Kakor vsakemu umrlemu duhovniku, ki je služboval kdaj v Kranju, tako je tudi pokojnemu zvonilo dva dni. N. v m. p.!

Pozdrav iz Indije. Morda se še spominjate misijonskega predavanja, ki se je vršilo takoj po misijonu v Ljudskem domu? Takrat je s skioptičnimi slikami predaval o Indiji g. Stanko Poderžaj, ki je kmalu na to odšel v Indijo, da se tam izobrazí za misijonarja med tamkajšnjimi pagani.

12. januarja je od tam pisal pismo, ki je prišlo v Kranj 14. februarja in je tako hodilo to dolgo pot še čez en mesec dni.

Vsem, ki so se ga spomnili ob odhodu v Indijo bodisi v molitvah, bodisi z darovi za misijon, se še enkrat iskreno zahvaljuje.

Tam pod visokim gorovjem Himalaja biva v zavodu jezuitov, ki vodijo tamkajšnji misijon. Prav zanimivo popisuje lepoto božične noči med tamkajšnjimi kristjani. Pri polnočnici je bilo skupno sv. obhajilo, katerega so se udeležili vsi navzoči, moški, žene in otroci. Po 10 ur in še bolj daleč so prišli kristjani iz raznih indijskih rodov, da bi mogli biti navzoči pri polnočnici.

G. misijonar vsem toplo priporoča molitev za pagnske misijone med Indijci. Če bi kdo želel poslati za ta misijon kak dar, ga župni urad radevolje pošlje v Indijo.

Župnija Šmartin.

I. Oznanila.

2. marca. **3. predpepelnična nedelja**. B. služba po navadi.

5. marca. **Pepelnica**, začetek 40 dnevnega posta. Ob 8. uri blagoslov pepela, pepelenje in sv. maša.

7. marca. **Prvi petek v mesecu**, sv. maša pri altarju Srca Jez. z blagoslovom, po maši križev pot. — Vse petke v postu po maši križev pot.

9. marca. **I. postna nedelja**. B. služba po navadi.

16. marca. **II. postna nedelja**. B. služba po navadi.

19. marca. **Sv. Jožef**, varuh kranjske dežele. B. služba B. zjutraj in ob 9. z blagoslovom, pop. ob 2. litanije M. B. z blagoslovom. Po maši vesoljna odveza.

23. marca. **III. nedelja v postu**. B. služba po navadi.

25. marca. **Oznanenje prebl. D. M. B.** služba zjutraj ob 6. in ob 9. z blagoslovom. Ta dan je glavni praznik Marijine družbe; po jutranji maši skupno obhajilo, popoldan po litanijah shod Marijine družbe v Stražišču.

30. marca. **IV. nedelja v postu**. Božja služba po navadi.

II. Kronika.

Poročeni v februarju.

2. febr. **Jožef Plestenjak**, mizar iz Šutne in **Pavla Šiler**, pletilja iz Zg. Bitnja.

9. febr. **Franc Hafner**, zidar iz Sred. Bitnja 64. in **Frančiška Vehovec**, tovarniška delavka iz Zapog.

16. febr. **Franc Kavčič**, žagar iz Poljan nad Škofjo Loko in **Ana Hvaste**, posestnika hči iz Brega.

23. febr. **Jožef Bizavičar**, čevljarški pomočnik iz Sp. Šiške in **Mihaela Benedik**, delavka v tiskarni, iz Stražišča.

24. febr. **Martin Benedik**, posestnika sin iz Čepulj, župnija Bukovščica in **Marija Valančič**, posestnika hči iz Javornika. Poročena pri sv. Joštu.

Umrli:

28. jan. **Franč Gros**, delavca sin iz Stražišča, star 4 mesece.

1. febr. **Marija Grašič**, roj. Polajnar, omožena tovarniška delavka, umrla v Šmarjetni Gori št. 15, stara 44 let.

4. febr. **Jožef Križnar**, vdovec, sitar iz Zg. Bitnja, star 62 let.

16. febr. **Marija Kalan**, vdova, užitarica iz Drulovke št. 3, stara 76 let.

Duh. svetnik Pokorn.

Iz cerkvene zgodovine Kranja.

(Nadaljevanje.)

Spodobilo bi se povsem gospodu očaku, da ne bi prestopal mej prava in krščanske vljudnosti, z ozirom na pravilo, ko je pravda začeta in je v teku, da se ne sme ničesar novotariiti, zlasti ne, ko ve, da sem mu jaz pri zadnji sinodi v Gorici izrecno v obraz povedal, da naj s takimi samooblastnimi potrjevanji, kakor so cerkve in ustanove, počaka, dokler se od Vaše presvetlosti, (čigar deželno-knežjo veljavo (auctoritas) sem jaz slovesno protestujoč mu pred oči postavil), milostno ne doseže rešitev. Akoravno je obljubil, da ne bo ničesar delal proti starim svoboščinam (privilegijem) samostanov in prelatur, pa je vendar minulega 10. marca po svojem domišljavem naddijakonu Gorenjske, župniku v Kamniku, Boštjanu Trebuhanu na predrzen način mojega sedanjega vikarja v Kranju, Mgr. Ivana Friderika Klementa ravno ob času, ki je bil najprikladnejši, da se katoliško ljudstvo v katoliški cerkvi oskrbi s spovedjo, z božjo službo in s sv. obhajilom, o sv. velikonočnem času, kakor se Vaša presvetlost iz originalne priloge pod D. o tem milostno prepriča, suspendiral od službe in užitka (ab officio et beneficio), samo zato, ker se ni hotel še enkrat od njega dati umestiti, ko je bil že od mene vstoličen očitno, ko sem imel ondi versko reformacijo, kakor je tudi preteklo jesen druge moje podvikarje (geselbrüester) po nepotrebnem citiral v Kamnik (kakor kaže priloga E.), ko vendar niso nikomur dolžni pokorščine, kakor meni, ki sem jih vzprejel.

Ker pa, premilostni gospod, od sto let sem niti en vikar, ki je bil osebi ljubljanskega škofa tukaj v duhovnih in svetnih zadevah predstavljen in v oboje po meni kot škofu v Ljubljani na podlagi napominane cesarske inkorporacije vseh posestev, kakor je tudi druge škofijske časne zadeve prevzel, mora v posest vpeljan biti, od nobenega očaka niti za pastirstvo izprašan, niti za to kdaj potrjen bil; zato gospod očak ne more tega in tako dolgo in nad vso kanonsko zastarelostjo obstoječo določbo prelomiti, še manj pa mene odstaviti od tako stare pridobljene mizne posesti ali jo odvzeti, ko je vsakokratni škof ljubljanski od njegove papeške svetosti same enkrat za vselej in nad vse k škofijstvu pripadajoče beneficije in dohodke popolnoma potrjen in ima oblast (ne glede na kake dozdevne pretveze gospoda očaka, ki bi mogle slavni cesarski ustanovi (škofiji) kaj škodovati) vikarje poklicati, postaviti, odsloviti in potrditi, zlasti, ker on bolje pozna stališče časa, kraja, oseb in okoliščine, kakor pa napačno poučeni Lahi, in ker je on dolžan skrbeti za dušebrižništvo in katoliško službo božjo z vso pridnostjo in mora tudi vedeti vsa svojstva duhovnikov v tej deželi. Zato pa spodobnih in potrebnih dušnih pastirjev na župnijah ljubljanske škofije ni manjkalo, marveč, (hvala Bogu) ne da bi se hvalil, je preskrbljeno povsod s takimi pripravnimi (kvalificiranimi) mašniki, kakršnih bi bilo želeli vedno tudi v očakovi škofiji. Akoravno je omenjeni

moj vikar v Kranju bil zdaj dva meseca telesno bolan, da ni maševal, in ker stvari, kakor povedano zgoraj, še više v sporu, v obravnavi, vendar med tem redna služba božja ni motena in ovirana bila; toda g. očak pa in njegov nemirni in domišljavi naddijakon, ne da bi počakala konca ali izida obravnave, ne odjenjata s svojimi nenavadnimi, sovražnimi in s škofijskimi svoboščinami se prekarjajočimi novotarijami in da bi se v tem, kar jima nič ne pristaja, popolnoma vzdržala, in tega, kar je moja reč, kot od samega papeža postavljenega in potrjenega župnika, v prihodnje več ne kratila, zato sem hotel vašo presvetlost, s tem pokorno zaprositi, prav ponižno na pomoč poklicati, da blagovoli milostno zabraniti vse škodljive iz tega izvirajoče posledice, kakor jih gospod očak grozi, tako, da kar ne more po pravu doseči, hoče, da bi mu bilo dovoljeno, da doseže z nekako silo in domišljavo predrznostjo, po apostolskem nunciju, to novost, namreč prisiljeno potrjenje mojega vikarja v Kranju, katero je že od mene prejel in ki se edino le od vsakokratnega škofa v Ljubljani doseči mora in on tudi še enkrat ne more, razun na veliko škodo škofijstva, dozdevno od gospoda očaka potrjen biti, pri gosp. očaku in njegovem naddijakonu, to resno odpraviti in suspenzijo (prepoved službe) omenjenega mojega vikarja ustaviti in odpustiti (spregledati), ker sicer jaz Vaši presvetlosti ne morem jamčiti, da se ne bi meščanstvo zoper naklepe gospoda očaka pri Vašem Veličanstvu pritožilo; jaz bi pa bil končno nujno prisiljen župnijska posestva, ki jih je Vaša cesarska združitev in ustanova skupno škofijski mizi v Ljubljani podelila, po svetnem upravniku oskrbovati, gospod očak pa zase ravnotako cerkvene zadeve in dušno brižništvo on upravljati, kakor ve in zna, ker mene ne priznava kot potrjenega župnika in mojega tukajšnjega kaplana, ki je moj namestnik in se imenuje v prenešenem pomenu »župnik«, noče v miru pustiti, ko vendar dva župnika v eni cerkvi ne moreta službovati, ako nista podrejena, odvisna od ene in iste glave in med seboj sporazumna.

Tako me hoče gosp. očak, kar naj k sklepu še omenim, skoraj smešiti (akoravno delam jaz pred vsem za čast božjo in iz udane poslušnosti do Vaše knežje presvetlosti ter v blagor in dobrobit ubogih zapeljanih duš moje ljubljene domovine, iz dolžne in naravne ljubezni in pristrčno rad), da sem se dal v verski reformaciji zelo rabiti, ker vse to breme je le v njegovi škofiji in bi je po vsem pravu moral on nositi in vršiti, zlasti, ker imam jaz od njega le nehvaležnost (kar pa ne omenjam vsled nejevolje, ampak v dokaz resnice), ko sem zanj deloval, tuintam, v njegovem okolišču na svoje posebne stroške, s trudom in zgubo časa, da z nevarnostjo za svoje življenje, da sem pridobil nazaj nekatere župnije in beneficije, posebno župnijo v Škocijanu pri Turjaku, ki je bila nad 36 let v žrelu luteranskih predikantov, torej toliko, kolikor on sam ni nikdar storil, ko se v svoji vizitaciji še tja iti ni upal, in vse to, kakor čutim, v svojo občutno škodo, kar pa pri njem pač nisem zaslužil, da meni in moji župniji v Kranju in vsej škofiji, ki je oproščena od njegove očakovine, ne odobruje izvzetja, ko sem se vendar navduševal zanj še več storiti. — Zato pa upam, da bode Vaša knežja presvetlost gosp. očaku kakor tudi njegovemu naddiakonu Trebuhanu v tej zadevi, kakor omenjeno zgoraj, dala pripisati v račun, ali sama, ali pa po prelagorod. nunciju in mene pri svojih, cesarskih, nadvojvodskih podeljenih svoboščinah in starih pravicah na podlagi deželnoknežje obrane (protectis) kot varih avstrijskih ustanov vedela braniti in pričakujem nato skorajšnje milostne rešitve v vsej udanosti. (Stvar je nujna!)

Vaše knežje presvetlosti

pokorni kaplan

TOMAŽ,
škof ljubljanski